

Framtidens kompetensbehov inom handeln

Handeln befinner sig i en ständig förändring där format och form hela tiden uppdateras. De förändringar som sker påverkar förutsättningarna för företag och anställda i handeln. Under de senaste decennierna har handeln förändrats framför allt av urbaniseringen och av att nästan alla idag har tillgång till en egen bil. Detta har, tillsammans med ökad konkurrens både från svenska och internationella företag, gjort att utvecklingen gått mot handelsplatser med större butiker, köpcentrum och stormarknader. Idag står vi mitt uppe i en digital utveckling som snabbt ställer handeln inför nya möjligheter och utmaningar.

Var femte ung jobbar i handeln

Detaljhandeln i Sverige har idag ungefär 280 000 anställda, vilket motsvarar ungefär 6 procent av alla anställda. Ungefär ett av tjugo företag är verksamt inom detaljhandeln i Sverige. Detta gör branschen till en viktig arbetsgivare. Dessutom förser handeln många unga med deras första jobb. Knappt en tredjedel av de som jobbar i detaljhandeln är under 24 år och hela 15 procent av alla sysselsatta mellan 16 och 24 år arbetar i branschen. De allra flesta i branschen har endast gymnasial utbildning. De långa öppettiderna och de oregelbundna arbetstiderna i handeln är perfekt för den som samtidigt studerar eller gör något annat vid sidan.

En effektivare handel

Utvecklingen mot stora butiksformat har gjort att omsättningen ökat i högre takt än antalet anställda och även att omsättningen per anställd både i dagligvaruhandeln och sällanköpsvaruhandeln ökat. Sedan 1997 har omsättningen per anställd och år i detaljhandeln ökat från 1,7 till 2,6 miljoner kronor. Frågan är hur länge man kan fortsätta bygga stora butiker som ökar försäljningen och omsättningen per anställd. Vi ser till exempel inom elektronikbranschen, som tidigare expanderat främst genom stora varuhus, aktörer som Webhallen och Kjell & Company växa fram med ett mindre butiksformat med fokus på kundkontakt men med ett stort utbud bakom disk.

Den digitalisering vi befinner oss i innebär att man idag kan söka information och handla var man än befinner sig, vid vilken tid på dygnet som helst och från i princip hela världen. Denna förändring medför helt nya förutsättningar för företag i detaljhandeln. I takt med att e-handeln tar andelar från den fysiska handeln påverkas också anställda. Både elektronikhandeln, som är en av de största branscherna på nätet, och bokhandeln, som är den bransch som har högst andel av sin försäljning på nätet, har idag färre antal anställda än 2008. I takt med att andra branscher digitaliseras kan det komma att få en effekt på antalet anställda i handeln. Den digitala utvecklingen påverkar även vilken kunskap som behövs på arbetsplatsen. E-handelsföretag har inte behov av samma sammansättning av personal som fysiska butiker. E-handelsföretag med lager i Sverige efterfrågar i högre grad lagerpersonal, tekniker och driftansvariga än säljare och butikspersonal. Samtidigt kommer automatiseringen som sker sannolikt också att göra att fler lager blir robotiserade. Detta ökar i sin tur efterfrågan på högutbildade med kompetens inom till exempel teknik och data. I takt med att konsumenter e-handlar mer och dygnet runt och vill ha hem produkterna så snabbt som möjligt kommer behovet av personal som arbetar med leveranser vid alla tider på dygnet att växa. Kanske kommer till och med detaljhandelsföretagen att själva börja leverera hela vägen hem och ta ansvar för hela köpupplevelsen. Det innebär att fler jobb kopplade till detaljhandel och obekväma arbetstider kan komma att fortsätta förse unga med sitt första jobb. Förutom detta ställs handeln även inför att e-handeln flyttas utomlands till företag som har få eller inga anställda i Sverige. Till exempel har det populära e-handelsföretaget Zalando, med lager i Tyskland, inga anställda i Sverige. Hur snabbt kommer utvecklingen att gå och hur många färre anställs när vi e-handlar både från svenska och utländska e-handelsföretag? Hur många nya jobb med nya kompetenser skapas och hur viktiga kommer service- och leveransinslagen i detaljhandeln att bli?

Framtidsutsikter

Om handeln som helhet följer utvecklingen i bokhandeln och elektronikhandeln kan antalet anställda komma att minska framöver. Dels på grund av automatiseringen men även på grund av att vi handlar mer från utlandet. Detta betyder inte att personalen kommer att försvinna från butikerna, men sannolikt kommer både butikerna och personalens roller att se annorlunda ut än idag. Fysiska butiker erbjuder redan idag ett mervärde i form av tjänster och service som e-handlare inte kan tillhandahålla, här kommer personalen att spela en viktig roll även i framtiden. Då företagets kompetensbehov förändras kommer också specifika utbildningar att efterfrågas i högre grad och fler med högre utbildning kommer därför att anställas i detaljhandeln. En ökad e-handel med leveranser vid alla tider på dygnet kan även skapa fler jobb med oregelbundna arbetstider.

Många företag kommer för att fortsätta vara konkurrenskraftiga börja att erbjuda både fysisk och digital handel och de som är duktiga på att integrera olika handelskanaler kommer sannolikt att ha en god chans att fortsätta vara relevanta, växa och sysselsätta personal. Dessutom innebär internationaliseringen inte bara att konkurrensen ökar i Sverige, den ger även de svenska företagen möjlighet att växa utanför Sveriges gränser.

Denna rapport är framtagen i samarbete mellan Storesupport och HUI Research.